

Velvyslanectví ČR Canberra & Konzulát ČR Sydney

**SOUHRNNÁ TERITORIÁLNÍ INFORMACE**

**VANUATU**

1. 10. 2014

# OBSAH

	Strana
<b>1. Základní informace o teritoriu</b>	<b>3</b>
1.1. Oficiální název státu	3
1.2. Rozloha	3
1.3. Počet obyvatel, hustota na km <sup>2</sup> , podíl ekonomicky činného obyvatelstva	3
1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení	3
1.5. Národnostní složení	3
1.6. Náboženské složení	3
1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky	3
1.8. Administrativně správní členění, hlavní město a další velká města	3
1.9. Peněžní jednotka a její dělení, používání jiných měn	3
1.10. Kontakty na zastupitelské úřady ČR	3
1.11. Stručný historický přehled	4
<b>2. Vnitropolitická charakteristika</b>	<b>5</b>
2.1. Stručná charakteristika politického systému	5
2.2. Aktuální politická situace	5
2.3. Hlava státu	8
2.4. Složení vlády	8
<b>3. Zahraničně-politická orientace</b>	<b>8</b>
<b>4. Bilaterální vztahy</b>	<b>9</b>
<b>5. Ekonomická charakteristika země</b>	<b>10</b>
5.1. Charakter ekonomiky	10
5.2. Základní makroekonomické ukazatele	11
<b>6. Zahraniční obchod země</b>	<b>12</b>
<b>7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR</b>	<b>12</b>

## 1. Základní informace o teritoriu

**1.1. Oficiální název státu:** Republika Vanuatu  
*Republic of Vanuatu, République de Vanuatu, Ripablik blong Vanuatu*

**1.2. Rozloha:** 12 190 km<sup>2</sup>

**1.3. Počet obyvatel** 240 000 (2011 - odhad)  
Hustota obyvatel na km<sup>2</sup> 21

**1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva:** 2,6 % (odhad 2011)

**1.5. Národnostní složení:** 98,5% Ni-Vanuatu (Melanésané)  
1% Evropané  
dále obyvatelé pocházející z dalších ostrovů Tichomoří, Číňané, Vietnamci a další Asiaté (1999)

**1.6. Náboženství:** křesťané 82,5% (31,4% presbyteriáni, 13,4% anglikáni, 13,1% katolíci, 10,8% adventisté, 13,8% ostatní)  
domorodé kultury 5,6%

### 1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky

Úředními jazyky jsou bislama čili bichelama (lokální forma zjednodušené angličtiny - pidgin), angličtina a francouzština. Většina obyvatel však ovládá dobře pouze svůj místní jazyk, kterých je na Vanuatu asi 115.

**1.8. Administrativně správní členění:** 6 provincií (Malampa, Penama, Sanma, Shefa, Tafea, Torba), **hlavní město** Port Vila (36 000 obyv.) leží na ostrově Efate

**1.9. Peněžní jednotka a její členění:** vatu (VUV); 100 VUV = 22,275 Kč (31. 7. 2014).

### 1.10 Kontakty na zastupitelské úřady ČR

**Velvyslanectví České republiky v Canbeře (ZÚ Canberra)**

Ing.Martin Pohl, velvyslanec  
Embassy of the Czech Republic  
8 Culgoa Circuit  
O'Malley ACT 2606  
Australia

tel: +61-2-6290 1386, fax: +61-2-6290 0006

e-mail: [canberra@embassy.mzv.cz](mailto:canberra@embassy.mzv.cz)

[www.mzv.cz/canberra](http://www.mzv.cz/canberra)

- působnost úřadu: diplomatická pro Australské společenství, Nový Zéland, Republiku Fidžijských ostrovů, Nezávislý stát Samoa, Šalomounovy ostrovy, Království Tonga, **Republiku Vanuatu**, Cookovy ostrovy
- konzulární obvod: Teritorium australského hlavního města (ACT)

### **Konzulát České republiky v Sydney (K Sydney)**

Mgr. Hani Stolina, konzul  
 Consulate of the Czech Republic  
 169 Military Road  
 Dover Heights NSW 2030  
 Australia

tel: +61-2-9581 0111, fax: +61-2-9371 9635  
 e-mail: [sydney@embassy.mzv.cz](mailto:sydney@embassy.mzv.cz)  
[www.mzv.cz/sydney](http://www.mzv.cz/sydney)

- působnost úřadu a konzulární obvod: pro Australské společenství (s výjimkou ACT), Nový Zéland, Republika Fidžijských ostrovů, Nezávislý stát Samoa, Šalomounovy ostrovy, Království Tonga, **Republiku Vanuatu**, Cookovy ostrovy

### **Obchodní konzul:**

Ing. Šárka Ponroy VAMBEROVÁ  
 Consulate of the Czech Republic  
 169 Military Road  
 Dover Heights, NSW 2030, Australia  
 tel. +61-2-9581 0111, fax +61-2-9371 9635  
 email: [commerce\\_sydney@mzv.cz](mailto:commerce_sydney@mzv.cz)  
[www.mzv.cz/sydney](http://www.mzv.cz/sydney)

### **1.11. Stručný historický přehled**

Během tisíciletí před evropskou kolonizací osidlovaly souostroví různé melanéské etnické skupiny; z toho vyplývá dnešní mimořádná jazyková rozmanitost. Mezi 11. a 15. stoletím na ostrovy připlouvali Polynésané. Prvními Evropany na Vanuatu byli Španělé (1605), Francouzi (1768) a Angličané; James Cook pojmenoval v r. 1774 ostrovy Nové Hebridy. V 19. století se na Vanuatu usazovali převážně Britové a Francouzi; v r. 1906 Velká Británie a Francie ustavily na ostrovech společnou vládu (kondominium). Společnost je dodnes rozdělena na anglofonní a frankofonní Ni-Vanuatu (Vanuat'any). Po japonské invazi na Šalomounovy ostrovy v r. 1942 vybuřovalo na největších ostrovech Nových Hebrid (Efate, Santo) své základny US námořnictvo; základnami prošlo na půl miliónu vojáků.

Nové Hebridy získaly nezávislost 30.7.1980; jméno bylo změněno na Vanuatu (Naše země). Vanuatu je jednou z 50 nejméně rozvinutých zemí světa (*Least Developed Countries, LDCs*). V roce 2008 bylo Vanuatu vyhodnoceno v „Happy Planet Index“ jako místo, kde žije nejšťastnější národ na světě (v žebříčku HDP je ale na 207 místě z 233 ekonomik). Vanuatu se nachází v seizmologicky aktivní oblasti s následným rizikem tsunami a ve velké části země

hrozí nebezpečí onemocnění na malárii. Globálnímu oteplování je pak přičítáno postupné zvyšování mořské hladiny a pohlcování některých vanuatských ostrovů.

## 2. Vnitropolitická charakteristika

### 2.1. Stručná charakteristika politického systému

Republika Vanuatu je unitární stát založený na westminsterském parlamentním modelu. V jejím čele stojí prezident, který má převážně ceremoniální úlohu. Je volen nepřímo, zvláštním 58 členným volebním shromážděním poslanců (52) a Rady náčelníků (6 - *Council of Chiefs, Malvatu Mauri*); v němž musí získat minimálně dvě třetiny hlasů. Jeho funkční období je pětileté. Výkonná moc je v rukou třináctičlenné vlády, jejíž předseda je volen většinou poslanců. Předseda vlády i ministři musí být poslanci parlamentu.

Zákonodárným shromážděním je 52členný jednokomorový parlament volený všeobecným hlasováním (systémem poměrného zastoupení) na čtyřleté volební období. Poradním orgánem vlády v otázkách vanuatských tradic, kultury a jazyků je Rada náčelníků volená místními tradičními představiteli. Kromě obecních rad zvolených v komunálních volbách mají určitou výkonnou pravomoc i tradiční náčelníci vesnic a oblastí.

Vrcholnými institucemi soudního systému jsou Nejvyšší soud a Odvolací soud. Ústava však také umožňuje fungování vesnických (či "ostrovních") soudů, jimž předsedají tradiční náčelníci; tyto soudy postupují podle zvykového práva.

### 2.2. Aktuální politická situace

Vanuatu je demokratickou zemí, v níž řádně probíhají parlamentní i komunální volby. Politické spektrum je však mimořádně fragmentované.

První dekáda vanuatské nezávislosti se vyznačovala politickou stabilitou, o moc soupeřily *Vanua'aku Pati* (či *Our Land Party*, VP) a *Union of Moderate Parties (Union des Partis Moderés, UMP)*. Levicová VP se opírala o anglofonní obyvatelstvo, konzervativní UMP o frankofonní voliče. Vláda byla až do roku 1991 v rukou VP, premiérem byl Walter Lini.

Politické spektrum bylo původně rozděleno dle jazykové příslušnosti, v 90. letech země postupně přešla na typický melanéský politický systém, jehož charakteristickým rysem je výsadní postavení ministrů ve společnosti.

V minulých 15 letech v zemi vznikla řada dalších politických stran bez vyhraněné politické orientace: *Vanua'aku Pati* (ve volném překladu Strana naší země) *Vanuatu National United Party (NUP)*, *Union of Moderate Parties (UMP)*, *Vanuatu Republican Party (VRP)*, *Melanesian Progressive Party (MPP)*, *Vanuatu Greens Party (VGP)*, *Alliance for the Development of Vanuatu (ADV)*, *The Greens Confederation (GC)*, *Peoples' Progress Party (PPP)*, *Peoples' Democratic Party*, *National Community Association*, *People's Action Party*, *Namangi Aute*, *Nagriamel Movement Political Party*, atd. Od roku 1998 se v zemi vystřídalo 7 premiérů: Donald Kalpokas (VP), Barak Sopé (MPP), Edward Natapei (VP) a Serge Vohor (UMP) a Ham Lini (VP), mladší bratr prvního vanuatského premiéra dále Sato Kilman (PPP) až po současného Moana Carcasses Kalosil (Green Confederation).

V roce 1999 byl vyhlášen rozsáhlý reformní program, který se zaměřoval na ekonomické a politické problémy Vanuatu. Program byl, jak se dalo čekat, neúspěšný a tak vážné sociální nepokoje v březnu 2007 přinutily vládu k vyhlášení výjimečného stavu, a to zejména v zájmu vytvoření podmínek pro bezpečné zajištění přípravy summitu Fóra pacifických ostrovů (PIF) v říjnu 2007. Na běžný život v zemi však vyhlášení výjimečného stavu prakticky nemělo vliv. Politické dění se odehrává ve dvou větších městech, lidé na venkově stojí mimo něj a jen v období předvolebního klání zažívají nájezdy politiků.

Předposlední řádné parlamentní volby z 2. 9. 2008 ve Vanuatu vyhrála strana VP vedená E. Natapeiem, která získala v 52 - členném Parlamentu 11 křesel. Na druhém místě skončila NUP vedená tehdejším premiérem H. Linim a to s 8 mandáty. Na třetím a čtvrtém místě skončily shodně se 7 místy UMP a VRP. O post premiéra se v tajných utkáních předvedli předseda VP Natapei a předseda VRP K. Korman. S rozdílem dvou hlasů 27:25 zvítězil Edward Natapei.

Následující období bylo charakterizováno nekončící sérií hlasování o nedůvěře vzhledem k tomu, že k takovému kroku stačí pouze 9 hlasů poslanců z celkových 52. Tato situace vyvolává stálou rotaci premiérů, v lepším případě po měsících, v nejhorším případě po několika dnech.

Při jednom "parlamentním převratu" v prosinci 2010 ztratil důvěru premiér Natapei a premiérem se stal Sato Kilman, který ale ztratil důvěru o jediný hlas v dubnu 2011, aby se premiérem stal Serge Vohor. Jeho vítězství bylo zrušeno soudem za 3 týdny, aby soud vrátil do funkce jako dočasný premiér Natapeie s povinností zvolit v Parlamentu nového premiéra, a tím se v červnu 2011 opět Kilman, který porazil Vohora poměrem hlasů 29:23, když Natapei nekandidoval. Premiér Kilman pak prokázal dlouhodobou "životnost" (a to i přes značné zdravotní potíže, které byly příčinou jeho opakované a dlouhodobé nepřítomnosti v zemi z důvodu lékařského ošetření a rekonvalescence v zahraničí) a dovedl svou vládou zemi do řádných parlamentních voleb, které se konaly dne 30. října 2012.

Volby vyhrála Vanua'aku Parti (VP) vedená E. Natapeiem, která získala 8 parlamentních křesel. Na druhém místě skončila Peoples' Progres Party (PPP) pod vedením S. Kilmana se 6 mandáty a třetí byla Union of Moderate Parties (UMP) Serge Vohora s 5 křesly. Natapej ihned začal shánět širší podporu pro své zvolení premiérem, ale úspěšnější byl vůdce druhé nejsilnější strany Kilman, který se nakonec stal staronovým předsedou vlády.

Do 12. celonárodních voleb bylo registrováno na 166 tis. oprávněných voličů (v předcházejících volbách v roce 2008 jich bylo 152 tis.). Do parlamentu může být zvolen každý netrestaný občan po dosažení 25 let věku. Musí prokázat podporu nejméně 5 registrovaných voličů ve svém volebním obvodu. Zároveň však kandidát musí složit nevratný deposit ve výši 50 tis. vatu (VUV), což je přibližně Kč 15 500 – minimální mzda byla v srpnu 2012 na Vanuatu stanovena na částku cca Kč 6 tis. (maloobchodní ceny na Vanuatu jsou vyšší než v Austrálii či na Novém Zélandu). Kandidovat do parlamentu ze zákona nesmějí – prezident, soudci, státní a magistrátní úředníci, policisté a učitelé.

Pozitivním prvkem posledních parlamentních voleb bylo, že se do boje o parlamentní křesla hlásí stále více žen. Tato skutečnost byla mj. i reakcí na oprávněnou kritiku mezinárodního společenství a organizací na ochranu lidských práv ve věci postavení žen na ostrově, jakož i v souvislosti s mezinárodně přijatými závazky (např. Convention on the Elimination of all forms of Discrimination against Women). Z vládních míst je tento trend "opatrně

podporován“. Kromě předsudků v rodině a celé společnosti se limitujícím faktorem ukázala i nutnost skládat nevratný finanční depozit ze strany kandidátek. Nakonec se však žádná ze 17 kandidátek do vanuatského parlamentu neprobojovala.

Koncem roku 2012 a počátkem 2013 premiér Kilman úspěšně ustál dva pokusy o sesazení z funkce. Při třetím pokusu v březnu 2013 již tak úspěšný nebyl. Předseda “volně koaliční“ strany Green Confederation (získala 3 parlamentní křesla) Moana Carcasses Kalosil 20. března spolu s dalšími 8 poslanci přešel k opozici a parlament dosavadnímu premiérovi Sato Kilmanovi vyslovil nedůvěru. Následně dne 23. března 2013 byl parlamentem zvolen (poměrem 34:18) novým premiérem Vanuatu. Mona Carcasses Kalosil v době svého působení provedl několik změn. Zrušil Ministerstvo civilního letectví a obnovil Ministerstvo pro rozvoj a tělovýchovu mládeže. Spojil Ministerstvo průmyslu a obchodu s Ministerstvem obchodního rozvoje do nového Ministerstva cestovního ruchu a obchodu. Vytvořil nové ministerstvo pro plánování a změnu klimatu. V průběhu roku 2013 Carcasses odvolal několik ministrů. V únoru 2014 došlo ke zběhnutí vládních poslanců do opozice, Carcasse přestavěl svůj kabinet a nabídl ministerská křesla opozici. Dne 15. května 2014 padla Carcasseho vláda, parlament zvolil nového předsedu vlády Joena Natumana. Následně jmenoval vládní kabinet.

Častá hlasování o nedůvěře dokumentují křehkost politické stability země. Ta je dána velkou fluktuací poslanců. Potíže působí korupce a nepotismus, pokračující fragmentace politických stran, které vznikají jako houby po dešti, aby pak velice rychle opět zanikly. Navíc, tyto strany vznikají účelově bez jasného politického programu se záměrem co nejvíce a nejrychleji z toho vytěžit pro sebe (na rozdíl od dob těsně po získání nezávislosti, kdy strany měly i konkrétní cíle a více se zajímaly o osud celé společnosti než o blaho vlastních členů). Jeden příklad za všechny – představitel strany Zelených na dotaz o ekologickém zaměření strany bezelstně odpověděl, že je to jedno, že jde jen o peníze, které strana získá ze zahraničí.

K politickému pnutí přispívají i stále se prohlubující ekonomické problémy. V důsledku globální ekonomické recese došlo k podstatnému útlumu ve stavebnictví, které bylo po relativně dlouhou dobu hybnou silou vanuatské ekonomiky. Stavebnictví vykupovalo stále větší množství z omezené rozlohy zemědělské půdy, získané prostředky byly již dávno utraceny, půda zastavěna a lidé (zejména mladí), kteří by dříve pracovali na rodinných farmách, přispěli k prudkému nárůstu nezaměstnanosti. Při zhruba 20 procentní ngramotnosti, nepovinné školní docházce, kdy do nekvalitních škol dochází cca 30 procent populace, se novým palčivým problémem stala i nezaměstnanost. Příliv čínských dělníků na Vanuatu dosáhl stavu, kdy vláda dokonce už koncem roku 2010 rozhodla, že již nebude obnovovat víza ani Číňanům, kteří již na Vanuatu jsou. Od roku 2011 se také držitelé diplomatických pasů Vanuatu mohli stát jenom jeho občané. Skutečnost je však odlišná, nejenže se opakovaně řeší skandály s prodáváním vanuatských víz prostřednictvím diplomatické mise Vanuatu v Pekingu (vízum za UDS 5 tis.), ale v průběhu roku 2012 proběhla vlna zatýkání mezi členy komisi k udělování státního občanství. Ti totiž občanství udělovali v rozporu s předpisy, zvláště pak podmínky 10 letého nepřerušovaného pobytu v zemi. Naprostá většina Číňanů podnikajících v maloobchodním prodeji se dnes může prokázat potvrzením o vanuatském státním občanství (kolik je jich držitelé vanuatských diplomatických pasů nelze odhadnout).

Kriminalita stále stoupá, tak jako brutalita zločinců. Policie je zkorumpovaná, početně slabá na nízké odborné úrovni a nevykonná. Na druhé straně pak nešetří brutalitou. V roce 2012 byli vyšetřováni všichni příslušníci pohraniční policie na mezinárodním letišti. Vyšetřování ukázalo, že naprostá většina z nich běžně účtovala cizincům přijíždějícím za obchodním účelem neoprávněně poplatky, které používala k vylepšení svých nízkých platů.

K významným zahraničně politickým událostem na Vanuatu patřilo v roce 2012 konání 91. zasedání Rady ministrů skupiny států AKT (Afriky, Karibiku a Tichomoří) následované 37. zasedáním Rady ministrů AKT – EU ve dnech 11. – 16. června v hlavním městě Port Vila (36 tis. obyvatel). Jednalo se z hlediska logistického a bezpečnostního zajištění o náročnou akci. V této souvislosti vláda Vanuatu oslovila členské státy EU se žádostí o dar 108 osobních automobilů pro VIP hosty. EU nakonec darovala 6 vozů místní policii. Příznačné je, že ČLR vanuatské vládě na zajištění této akce darovala 38 vozidel včetně autobusů, mikrobusů a luxusních limuzín. Nový čínský velvyslanec pak navíc v souvislosti se svým nástupem do funkce z Pekingu přivezl protokol, ve kterém se ČLR jednostranně zavazuje odpustit clo na 75% položek vanuatských produktů dovážených do Číny (pro rok 2013). V lednu 2014 navštívila Vanuatu delegace ČLR, cílem návštěvy bylo posílení přátelských vztahů a zlepšení spolupráce mezi oběma zeměmi.

### 2.3. Hlava státu

Prezidentem je od 22. 9. 2014 anglikánský kněz a nezávislý politik Baldwin Lonsdale. V nepřímé volbě byl zvolen až v 8. kole.

### 2.4. Složení vlády

Po pádu kabinetu Carcasheho v roce 2014, byl zvolen nový vládní kabinet v čele s Joem Natumanem.

Současná vláda je tvořena:

Předseda vlády	Joe Natuman
Místopředseda vlády, ministr obchodu a komerce	Ham Lini
Ministr zahraničních věcí a obchodu	Sato Kilman
Ministr financí	Maki Simelum
Ministr pro vnitřní záležitosti	Charlot Salwai
Ministr školství	Bob Loughman
Ministr zdravotnictví	George Wells
Ministr spravedlnosti	Alfred Carlot
Ministr pro změnu klimatu	James Bule
Ministr pozemků	Ralph Regenvanu
Ministr zemědělství	David Tosul
Ministr infrastruktury	Esmon Sae
Ministr pro rozvoj a tělovýchovu mládeže	Don Ken

Geneze změn viz - [http://en.wikipedia.org/wiki/Cabinet\\_of\\_Vanuatu](http://en.wikipedia.org/wiki/Cabinet_of_Vanuatu)

## 3. Zahraniční politika země, členství v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

Vláda Vanuatu udržuje diplomatické vztahy se 74 státy. Ihned po získání nezávislosti vstoupila do Britského společenství národů, Frankofonie a regionálního uskupení Fórum pacifických ostrovů (PIF). Je členem řady dalších mezinárodních organizací a institucí (uváděny anglické zkratky): ACCT, ACP, AsDB, FAO, G-77, IBRD, ICAO, ICFTU, ICRM,



IDA, IFC, IFRC, ILO, IMF, IMO, IOC, ITU, MIGA, NAM, OIF, OPCW, SPARTECA, SPC, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UPU, World Bank, WFTU, WHO, WMO, WTO.

Do OSN země vstoupila v r. 1981. Vanuatu silně podporuje reformu OSN včetně Rady bezpečnosti. Vanuatští vojáci a policisté se účastnili operací na udržení míru na Východním Timoru a v Bosně, působili v Kongu, v Pobřeží slonoviny, v Súdánu a na Haiti. Podíleli se též na regionálních vojensko-policejních misích na ostrově Bougainville (*Peace Monitoring Group*, 1998-2003) a na Šalomounových ostrovech (*Regional Assistance Mission*, od 2003).

Po dlouhých peripetiích (přístupová jednání byla zahájena v roce 1995) se Vanuatu v srpnu 2012 stala členem WTO.

Na Vanuatu má efektivní diplomatickou misi zřízenou Austrálií, Novým Zélandem, Francií, Velkou Británií a ČLR. EU má na Vanuatu vlastní úřadovnu (formálně detašované pracoviště DEU na PNG). Vanuatu má v současné době tři diplomatické úřady – v New Yorku (OSN), Bruselu (EU) v Pekingu a ve městě Nouméa na Nové Kaledonii a několik konzulátů.

Největším donorem země je Austrálie, která spolupracuje s Vanuatu též ve vojenské oblasti a pomáhala rovněž vanuatským policejním silám.

Dalším významným dárcem je Nový Zéland, který má kromě bilaterální rozvojové pomoci i program pro zaměstnávání občanů Vanuatu na Novém Zélandě (*Recognised Seasonal Employer Scheme* - na začátku programu v roce 2006 přijal Nový Zéland 1700 pracovníků, v roce 2012 jich bylo 3100).

Pomoc EU se zaměřuje na projekty v zemědělství; přičemž např. EDF financoval i školu managementu cestovního ruchu. Vanuatu spolu s dalšími 13 pacifickými zeměmi vyjednává s EU o dohodě o ekonomickém partnerství (*Economic Partnership Agreement*, EPA), která by měla podpořit regionální integraci a ekonomický rozvoj, udržitelné využívání zdrojů a snížení chudoby. Měla by též napomoci odstranění obchodních překážek.

Vanuatu udržuje intenzivní vztahy s Francií a s francouzskými zámořskými územími v Pacifiku, Novou Kaledonií a Francouzskou Polynésií.

Země se poměrně aktivně podílí na regionální politice včetně bezpečnostních operací. Je iniciátorem mnoha aktivit melanéské regionální skupiny *Melanesian Spearhead Group (MSG)* – Fiji, PNG, Šalomounovy ostrovy a Vanuatu, založena v březnu 2007), zaměřené na otázky obchodní, dále politické, bezpečnostní, sociální i kulturní. V Port Vila byla v r. 2008 zahájena činnost sekretariátu MSG.

V rámci Fóra pacifických ostrovů (patří k zakládajícím členům) přijala v říjnu 2005 spolu s dalšími zeměmi fóra Pacifický plán (*Pacific Plan*), který je základem pro další snahy o regionální integraci. Je též členem *South Pacific Regional Environment Programme*.

#### **4. Bilaterální vztahy**

Diplomatické vztahy mezi ČR a Republikou Vanuatu byly navázány dne 12. 12. 2002. ČR je na Vanuatu zastoupena prostřednictvím velvyslanectví ČR se sídlem v Canbeře. Jako první velvyslanec ČR předal pověřovací listiny K. Pažourek dne 1. 11. 2005. Velvyslanec Hynek

Kmoníček pověřovací listiny do rukou prezidenta I. J. Abila předal 19. 2. 2013. Následně vedl jednání s tehdejšími premiérem S. Kilmanem, ministrem zahraničních věcí Alfredem Carlotem a místopředsedou vlády a ministrem průmyslu, obchodu a turistiky H. Lini.

Na v pořadí 37. zasedání Rady mistrů skupiny států AKT (Afriky, Karibiku a Tichomoří) a EU konaného ve dnech 14. a 16. června 2012 v hlavním městě Port Vila vedl delegaci ČR státní tajemník pro evropské záležitosti a vrchní ředitel sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR PhDr. Vojtěch Belling, PhD. Na okraj zasedání vedl bilaterální rozhovory s ministrem zahraničních věcí Republiky Vanuatu, s ministrem financí Šalamounových ostrovů (Gordon Darcy Lilo), a tajemníkem pro zahraniční věci Království Tonga (Mahe'ull'uli Sandhurst Tupouniua).

ZÚ ČR v Canbeře realizoval v roce 2008 prostřednictvím Adra Vanuatu rozvojový projekt Vanuatu Teachers Upgrade Project ve výši 500.000 Kč. V rámci realizovaného projektu ukončilo kvalifikační kurz 59 učitelů, kteří získali osvědčení „Certificate of Teaching Practice“.

Občané ČR nepotřebují k návštěvě Republiky Vanuatu vízum, resp. obdrží povolení k pobytu po příletu na Vanuatu, pokud doba jejich pobytu nepřekročí 4 měsíce. V případě pobytů delších než 4 měsíce je třeba požádat o vízum na některém ze zastupitelských úřadů Vanuatu. Doporučuje se ale před každou cestou ověřit u některého ze zastupitelských úřadů navštíveného státu, zda se podmínky pro vstup a pobyt nezměnily.

## **5. Ekonomická charakteristika země**

### **5.1 Charakter ekonomiky**

Vanuatu tvoří sopečné ostrovy, navíc v posledních 32 letech zažilo 31 zemětřesení o síle v průměru 6,6 Richterovy stupnice. Další nebezpečí v oblasti představují pravidelné tropické cyklóny s hurikány a povodněmi.

Ostrovní ekonomika je charakterizována dvěma prvky: relativně chudá zemědělská populace (40% obyvatel má příjem 1USD na den) a vzkvétající služby spojené s otrovním daňovým rájem a rozvojem turismu. Stát zaměstnává asi 30% aktivního obyvatelstva.

Růst cestovního ruchu má významný vliv na vytváření pracovních příležitostí především pro mladou vanuatskou populaci (65% obyvatel je mladších 25 let). K podpoře cestovního ruchu přispívá významnou měrou letecká společnost Pacific Blue, jejíž vstup na trh v roce 2004 umožnil snížení cen letenek a následný nárůst počtu příjíždějících turistů. Na Vanuatu přijíždějí převážně turisté z Austrálie a Nového Zélandu. V roce 2013 přijelo na Vanuatu 360 000 turistů, z toho 250 tis. turistů připlouvá na výletních lodích. Další růst cestovního ruchu podporují investice do stavby hotelů a turistických resortů. V roce 2009 však došlo k citelnému poklesu stavební výroby, což se projevilo růstem nezaměstnanosti, snížením životní úrovně a zvýšením kriminality. Většina obyvatel Vanuatu (až 65%) je závislá na zemědělské výrobě, zejména na samozásobitelském zemědělství.

Vládní hospodářská politika je zaměřena na větší diverzifikaci zemědělství, rozvoj infrastruktury a podporu cestovního ruchu. Příjmy z turistiky a finančních operací pomáhají zmírnit deficit běžného účtu platební bilance. Největšími dárci rozvojové pomoci jsou tradičně Austrálie a Nový Zéland.

Průmyslová výroba je zaměřena na zpracování zemědělské produkce, důležitý je rybolov a zpracování ryb. Největší podíl průmyslové výroby připadá na sektor potravinářský a

tabákový, následuje sektor dřevařský, papírenský a rukodělná výroba. K nejdůležitějším výrobkům patří potraviny, nápoje, tabák, výrobky ze dřeva, zpracované kovové výrobky, papír včetně tiskovin, rukodělné výrobky, textil, oděvy a výrobky z kůže. Velký význam mají pro Vanuatu ložiska manganové rudy, která se vyvážejí do Číny a Japonska. Vanuatu má nevyužité zásoby platiny, železné rudy a mědi. K hlavním produktům zemědělské výroby patří kokosové ořechy, kořeny a hlízy, kopra, banány a kakaové boby. Z živočišné výroby je rozvinutý chov dobytka a prasat. Velký význam pro obživu obyvatel i export má lov ryb a lesnictví (těžba vzácných tropických dřevin). K pokroku v oblasti telekomunikačních služeb přispělo rozšíření mobilních telekomunikačních služeb z prostředků australské rozvojové pomoci. Přístup k telekomunikačním službám získalo díky tomuto kroku 75% vanuatské populace.

## 5.2 Základní makroekonomické ukazatele

Základní makroekonomické ukazatele						
	2009	2010	2011	2012	2013	odhad 2014
HDP (US\$m) (běžné ceny):	610	701	786	787	821	852
HDP PPP (US\$m)	1096	1127	1164	1205	1257	1321
HDP na obyvatele (US\$)	2607	2928	3211	3142	3082	3126
HDP na obyvatele PPP (US\$)	4683	4710	4752	4810	4718	4847
Růst reálného HDP (% změna)	3,3	1,6	1,2	1,8	2,8	3,5
běžný účet platební bilance (US\$m)	-48	-38	-63	-51	-36	-47
Běžný účet platební bilance (% HDP)	-7,9	-5,4	-8,1	-6,4	-4,4	-5,6
Export zboží a služeb (% HDP)	49,7	46,8	45	47,8	na	na
Inflace v %	5,2	2,7	0,7	1,4	1,3	1,8

(Zdroj: <https://www.dfat.gov.au/geo/fs/vanu.pdf>)

### HDP

Růst HDP byl v roce 2013 dle Vanuatského statistického úřadu 2,8% díky nárůstu přílivu turistů. Hlavní podíl na jeho tvorbě má sektor služeb (63%), zemědělství (19%) a průmysl (10%). Cestovní ruch má výrazný podíl na příjmech země s kontinuálním růstem počtu návštěvníků. V roce 2013 přijelo na Vanuatu 360 000 turistů, z toho 250 tis. turistů připlouvá na výletních lodích.

V roce 2014 se předpokládá růst ekonomiky na 3,5%. Mělo by dojít k mírnému nárůstu turistů, který povede k posílení ekonomiky. V roce 2015 by se tento trend měl udržet a ekonomika by měla dosáhnout na 4% růst.

### Vývoj inflace

Na konci roku 2013 byla roční inflace jen 1,3% dle centrální banky Vanuatu. Nejvíce rostly ceny ubytování, komunikace, naopak mírně klesly ceny potravin.

## 6. Zahraníční obchod země

Hodnota exportu kolísá v závislosti na pohybu cen komodit na světovém trhu, poptávce a také na počasí (časté ničivé cyklóny). V roce 2013 hodnota importu byla 29,6 mld.VUV a exportu jen 3,6 mld.VUV, deficit obchodní bilance dosáhl 26mld.VUV. Většina ekonomické aktivity se odehrává na ostrově Efate.

### Export

Mezi nejvýznamnější exportní komodity se řadí kopra, kokosový olej, hovězí maso a kakao. Vývoz kokosového oleje a kopry se v dubnu 2014 zvýšil o 40% oproti dubnu minulého roku. Zatímco kava a hovězí maso zaznamenalo pokles, kava o 24% a hovězí maso o necelá 4%. Export zemědělských komodit se podílí na celkovém exportu země z 73%. Nejdůležitější destinace vanuatského exportu jsou Thajsko (41,7%), Pobřeží slonoviny (30,3%) a Japonsko (14,7 %).

### Import

Nejdůležitějšími položkami dovozu jsou strojírenská zařízení, potraviny a paliva, spotřební zboží a dopravní prostředky. Nejdůležitějšími exportéry na Vanuatu jsou Austrálie, Čína Singapur a Nový Zéland. Čína vystřídala na prvním místě Austrálii v roce 2011, čínský dovoz se meziročně zvýšil téměř šestkrát na 147 mil. USD. V dubnu roku 2014 se zvýšil dovoz strojírenských zařízení o 27%, příčinou jsou stavební projekty, které se realizují.

## 7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

Hospodářské a obchodní styky mezi ČR a Republikou Vanutu nejsou upraveny žádnou dohodou a nejsou nijak výrazně rozvíjeny.

Bilance vzájemného obchodu za posledních 5 let podle statistiky ČSÚ v tis USD:

Položka / Kalend. rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014 I. -VI.
<b>Vývoz</b>	167	4	0	4	0	0
<b>Dovoz</b>	0	6	0	6	1	1
<b>Vzájemný obrat</b>	167	10	0	10	1	1
<b>Saldo</b>	167	-2	0	-2	-1	-1

(Zdroj: <http://www.czso.cz>)

V roce 2009 vyvezla Česká republika na Vanuatu telefonní přístroje, přístroje pro vysílání, příjem hlasu a dat a dále zbraně a střelivo. Od roku 2010 se příliš českému vývozu nedaří a je jen v řádu pár tisíc USD.

K perspektivním odvětvím z hlediska uplatnění českých firem patří

jednoduché strojírenské výrobky s nenáročnou obsluhou a údržbou (zejména stroje pro potravinářskou výrobu)

- přepravní technika
- spotřební zboží
- stavební technika a materiály
- trvanlivé potraviny a nápoje
- kompletní dodávky vybavení a zařízení hotelů
- papír a tiskařské výrobky
- textilní výrobky a letní pásková obuv

Zdroje:

Vanuatu national statistics office <http://www.vnsso.gov.vu/>

Government of Vanuatu <http://www.governmentofvanuatu.gov.vu/>

Reserve bank of Vanuatu <http://www.rbv.gov.vu/>

Asian Development Bank <http://www.adb.org>